

nieuw onderwijskundig concept

tekst Ineke van Sijl, senior adviseur KPC Groep

eerst een visie, dan een gebouw

CBS De Koperwiek in Emmeloord is een school met ongeveer 120 kinderen. In 2008 wordt het startsein gegeven voor nieuwbouw van de school. Zowel het bestuur als het team heeft deze gelegenheid aangegrepen om de onderwijskundige visie en het concept tegen het licht te houden en meer eigentijds en duurzaam te maken. Onder begeleiding van Ineke van Sijl van KPC Groep is het traject 'Van visie tot gebouw' uitgevoerd, waarbij in acht stappen een nieuw onderwijskundig concept uitgedacht is met een daarbij passend gebouw. Kansen zijn aangegrepen om eigentijds onderwijs te realiseren, waarbij uitgegaan wordt van verschillen.

visie vertalen in de praktijk

Schooljaar 2009-2010 stond in het teken van de implementatie van het nieuwe concept, maar nu nog in het oude gebouw. Onder het motto 'Als het in het oude gebouw kan, dan kan het zeker in het nieuwe gebouw' heeft het team deze fase als een oefenfase gezien, waarin alle aspecten van het nieuwe concept uitgeprobeerd konden worden. Dit alles onder begeleiding van dezelfde adviseur. Zowel het bestuur als de directie heeft dit proces actief ondersteund en gestimuleerd.

Dit alles bleek een succesvolle aanpak. Het duidelijk benoemen van deze uitprobeerfase en de stap voor stap aanpak hebben het team vertrouwen gegeven. Er is volop gelegenheid geweest om te leren voor het team en voor de individuele teamleden. Het concept vraagt om zeer nauwe samenwerking en specialisme op verschillende gebieden. In deze fase zijn verschillende talenten van leerkrachten zichtbaar geworden en was er tijd om die te ontwikkelen.

onderwijskundig concept

De kern van het onderwijskundig concept is dat kinderen veel meer op maat les krijgen; daartoe is de traditionele klassikale setting met de vier muren en één leerkracht losgelaten. Er zijn twee units

gevormd met elk 60 kinderen, onderverdeeld in twee basisgroepen. Elke unit heeft verschillende ruimtes tot haar beschikking. De kinderen hebben geen vaste werkplek meer en het bureau van de leerkracht is verdwenen.

Van ieder kind is bekend wat hij/zij nodig heeft. Het werken met groepsplannen en handelingsgericht werken geeft de garantie dat dit systematisch gepland en geëvalueerd wordt. Het hele team van de unit is verantwoordelijk voor het onderwijs aan de kinderen; daartoe zijn taken verdeeld. Ook is er een duidelijke onderliggende structuur. Zo is er een strakke dagindeling voor de hele school; kinderen starten de dag allemaal in een basisgroep waar geplande activiteiten plaatsvinden, daarna komen de instructies en het zelfstandig werken. Met behulp van roosters, planborden en taakbrieven is voor iedereen volstrekt duidelijk wie, wat, waar en wanneer doet.

Om het concept succesvol te laten zijn, is flink geïnvesteerd in de zelfstandigheid en de samenwerkbaarigheden van de kinderen. Ook kinderen met special needs functioneren goed in het systeem. Immers, er zijn volop mogelijkheden voor een aanpak op maat.

het nieuwe gebouw

Het jaar 2010 stond in het teken van de bouw van het nieuwe gebouw. Omdat teamleden een steeds scherper beeld kregen hoe het onderwijs er op de nieuwe school uit moest zien en welke indeling van ruimte daarbij nodig is, waren ze in staat de vorderingen van de bouw goed te volgen. Omdat het hele gebouw leer- en werkomgeving is voor iedereen, is het belangrijk om deze omgeving uitdagend, geordend en gestructureerd te laten zijn en blijven. Daarom zijn er keuzes gemaakt over de eenheid in kleur en materialen en zijn er concrete, vaste afspraken over indeling borden, ophangen werk van kinderen, plaats en indeling thema/projecttafels, opruimen en dergelijke. Deze afspraken worden periodiek met het hele team geëvalueerd; zo blijft iedereen scherp.

Vanuit het onderwijskundig concept is ervoor gekozen het gebouw in te delen naar functie. Er zijn vijf ruimtes met een vaste kringplek voor de basisgroep waar kinderen de dag beginnen en eindigen en waar geplande activiteiten plaatsvinden. In elk van deze ruimtes is een plek voor instructie en er zijn zelfstandig werkplekken. Ook heeft elk lokaal zijn eigen specifieke functies, zoals grote speelhoeken voor de jongste kinderen, leesruimte en ruimte voor taal spelling.

Tussen twee lokalen zijn kleinere atelierruimtes waar veelal creatieve activiteiten plaatsvinden, ook zijn daar de benodigde materialen beschikbaar. Deze atelierruimtes kunnen geschakeld worden met de grotere ruimtes. De lokalen zijn verbonden met de rest van de ruimtes in school door schuifwanden. In plaats van gangen is gekozen voor functionele ruimtes waar tevens verkeer kan plaatsvinden. Daar is het Wij-land (samenwerkplekken), het Rekenrijk (voor rekeninstructies en al het rekenmateriaal) en ruimtes en materiaalkasten voor het thematisch wereldoriënterend onderwijs (Topondernemers). Computerwerkplekken zijn op verschillende plaatsen in de school, in de lokalen en in het Wij-land.

Ook aan de inrichting en indeling van de buitenruimte is veel aandacht besteed; het is een essentieel onderdeel van het concept. De begrippen duurzaamheid, jong en oud spelen samen, natuurlijke materialen, leren door doen en ontdekken zijn daarvan de belangrijkste thema's.

alles klopt!

Op 5 januari 2011 was het gebouw klaar en is de school naar de nieuwe locatie verhuisd. Een spannend moment, maar de indeling en inrichting van het gebouw bleken naadloos bij het concept te passen: alles klopt! Het op het eerste gezicht ingewikkelde rooster functioneerde goed, het wisselen van ruimtes door kinderen en personeel ging van het begin af aan soepel.«

Met dank aan kinderen, team, directie en bestuur van CBS De Koperwiek - Emmeloord. www.dekoperwiek-emmeloord.nl

Ineke van Sijl is senior adviseur bij KPC Groep en is gespecialiseerd in 'Van visie tot gebouw'. i.vansijl@kpcgroep.nl

'De kern van het onderwijskundig concept is dat kinderen veel meer op maat les krijgen; daartoe is de traditionele klassikale setting met de vier muren en één leerkracht losgelaten.'

